

Ancak Yapı ve İmar işleri Reisliği bu protokollarda unutulmuş «İnşaatın yürütülmesine esas noktaların» halledilmesini ve çizilmesini her an isteyebilir. Her safha sonunda yukarıda belirtilen diğer esaslar dahilinde, Protokolda belirtilen sayıda

işin yapılıp yapılmadığının kontrolü ile yetinilecektir.

f) Yapı ve İmar İşleri, çeşitli ölçüdeki projelerde kullanılacak çizim tarzlarını tespit ve ilân edecektir.

Bayındırlık Bakanlığı
Yapı ve İmar İşleri Reisi

Abidin Daver Kıymaz
İmza

Elektrik Müh. Odası
Başkanı

Necet Tanay
İmza

İnşaat Müh. Odası
Başkanı

Ali Terzibaşoğlu
İmza

Makina Müh. Odası
Başkanı

Orhan Işık
İmza

Mimarlar Odası
Başkanı

Orhan Alsaç
İmza

OLAYLAR - HABERLER - YANKILAR

GERİLİM STANDARDİZASYONU İÇİN İLK ADIM:

Şimdiye kadar memleketimizde tesis edilmiş elektrik enerjisi tesislerinin gerilim kademeleri bakımından tam bir başboşluk içinde olduğu herkesçe bilinmektedir. Bu durumun meydana getirdiği çeşitli mahzurları ortadan kaldırmak için bir şeyler yapmak gerektiği yine herkesçe kabul edilmektedir. Fakat biz bu çalışmanın Türk Standardları Enstitüsünce yapılacağını tahmin etmekteydik. Sanayi Bakanlığı Enerji Dairesi bundan sonra tesis edilecek tesislerde kullanılacak gerilim kademelerini tesbit ederek bu konuda ilk adımı atmıştır. Enerji dairesi ve ilgili müessese temsilcilerinin 21//2/1963 tarihli bir protokolü ile «tanzim edilecek enerji nakil ve dağıtım şebekeleri projelerinde, esas olarak kullanılacak yüksek gerilim kademelerinin aşağıda yazılı değerlerde olması uygun görülmüştür :

Nominal Gerilim	En yüksek sistem gerilimi
15 Kv	17,5 Kv
30 Kv	36 Kv
150 Kv	170 Kv

Bu kademeler dışındaki gerilimlerin kullanılması iktisadi ve teknik sebepler bildirilmek şartıyla Sanayi Bakanlığının müsadeseine bağlanmıştır

Ayrıca mevcut sistemlerin tevsi halinde ortaya çıkacak özel durumlar için de hal tarzlarını-gösteren tarifler eklenmiştir.

Atılan adım aslında müsbet olmakla beraber, burada bir noktaya işaret etmeden geçmiyeceğiz. Bu protokol sadece ilgili müesseselere dağıtılmış olup, bu protokolün varlığından haberdar olmayan mühendisi ne dereceye kadar bağlar. Bu protokola aykırı bir proje, tanzim edildiğinde projeyi Sanayi Bakanlığı tasdik etmezse protokoldan haberdar olmayan mühendisin bu işte ne suçu vardır? Bu gibi durumları önlemek için protokol hükümlerinin hukukî bir hüviyete bağlanması gerektiğinin burada işaret etmek isteriz.

Haberlerin mecmuamızda yayınlaması bütün mühendislerin bilgi sahibi olacağı kabul ve iddia edilebilir. Ancak protokolü yayımlayanların derhal tesbit edebilecekleri bir husus şudur ki burada verilen bilgiler özet mahiyetindedir ve teferruata inmemektedir. Kaldı ki çeşitli sebeplerle mecmuayı almayan mühendisler olduğu gibi, adresine gelen mecmuayı hiç okumayanlar da mevcut bulunmaktadır.

Önemli bir diğer 'nokta da kararın beş yıllık kalkınma plânına yapacağı tesirdir. Bilindiği üzere beş yıllık kalkınma plânı 1967 yılına kadar ya-

placak tesirleri kapsamına almakta, onların gerilimlerini t ayin ve masraf provizyonlarını tesbit etmektedir. Kalkınma pl anı bütün bakanlıklara bağlı uzmanların müsterek çalışmaları sonucu ortaya çıktığına göre, plânda 66 kV üzerinden tasarlanmış hat veya trafo merkezlerinin durumu ne olacaktır? Bu tesisleri 34,5 kV ile gerçekleştirmek mümkün olmadığından 66 Kv seçilmek zorunda kalınmıştır. Őimdi bunları 154 Kv'a değiştirmek pl nın masraf provizyonunu yükseltecektir. Hatta şebekenin alacağı şekil bile değişebilecektir.

Ayrıca halen proje Sanayi Bakanlığına tasdik ettirilmediği halde malzemesi siparişe bağlanan 66 Kv luk hat ve trafo merkezleri vardır. Bu sipariş mukavelelerinden bazıları kredi anlaşmaları sebebiyle h k metin yani Sanayi Bakanlığının tasdikinden geçmiştir. Őimdi bu tesislerin projeleri Sanayi Bakanlığı Enerji Dairesine ibraz edildiğinden durum ne olacaktır. Enerji Dairesi bu protokola dayanacak projeyi red mi edecektir? Protokol'da bu hususları cevaplandır n hükümlerin mevcut bulunmaması bu tereddütleri doğuran sebeplerdendir.

Söz proje tasdikinden açıldığına göre, biraz da bu tasdik keyfiyeti üzerinde duralım: Enerji Dairesinin bir projeyi tasdik edip etmemekte dayandığı kriter nedir? Proje mevcut hukuki ve fenni mevzuat çerçevesinde mi tetkik edilmektedir, yoksa mektepte, üniversitede olduğu gibi, hesapların doğru olup olmadığı üzerinde mi durulmaktadır. Kanaatimize göre, Sanayi Bakanlığının bu işleri yöneten bir dairesi olarak Enerji Dairesi kurulacak tesislerin can ve mal emniyeti ile işletme emniyetini sağlayacak noktalar üzerinde durmalı ayrıca pl na uygun olup olmadığı bakımından tetkike tabi tutmalıdır. Halbuki tasdik için verilen projelerin şişkin birer dosya olması arzu edilmekte tasdike tabi olmayan bazı tatbikat projesi kısımları ısrarla talep edilmekte, Bakanlığa daha önceden tasdik edilmiş olan santrifüj betonorme direklerin statik hesapları aranmakta, literatürden bulunarak hesaba esas alınan formüllerin ispatının da verilmesi istenmektedir. Öteyandan bu projeleri tasdik etmek için tetkik edenler hesapların doğru olup olmadığına bakmakta, proje düzenleyen meslektaşlarını adeta imtihan eden bir hoca hüviyetine bürünmektedirler. Ancak her proje sadece, onun üzerine imza atan mühendise sorumluluk yüklediğinden, herhangi bir aksaklık halinde, bu projeyi tetkik ve tasdik edene bir mesuliyet gelmemektedir.

Kanaatimize göre, tasdik için arzedilen projelerin muhteviyatı özel yönetmenliğinde kayıtlı olanlardan ibaret olmalı, daha önce tasdik edilmiş kısımlar zikredilmek suretiyle lüzumsuz tekrarlarından kaçınılmalı, hele formüllerin ispatlarını istemek gibi bir acaiplikten kati surette vazgeil-

melidir. Bir formüle inanmayan, gösterilen referansa müracaat suretile merakını tatmin edebilir. Aksi halde biz mühendisler mühendislik ediyoruz diye kitap kopya etmek zorunda kalırız. Gerekirse bu konuya tekrar döneceğiz.

BAŐKENTTE ELEKTRİK ARIZASI :

14/3/1963 gece saat 20 yi biraz geçiyordu.. Başkent birden karanlıkta kaldı, ilkoknce kısmi bir şebeke inkıtaı sanılan arıza uzamak istidadi gösterince meraklılar telefon ederek sebebini öğrenmek yolunu tuttular. Arıza kısmi değildi.. Ankarayı besleyen Akköprü Transformator merkezindeki ana trafonun monofaze unitelerinden ikisinde birden başgösteren Buchholz alarmı sonucu idi. Röle  zerindeki tapa açılıp kibrit yaklaştırıldığında birkaç saniye süreli 5 - 6 Cm. boyunda bir alev yanıcı gazın varlığını teyid etmiş ve trafo devreden* ıkarılmıştı.

Meydana gelen enerji sıkıntısı sebebiyle şehrin günlük hayatı felce uğramış, ekmek ve su sıkıntısı başgöstermişti. EGO santrali tam g le servise alınmış fakat ihtiyacın hemen hemen yarısını karşılayabilin işti.

İşletme test ekipinin yaptėı ölçmelere göre arızalı unitelerin yük altında kademe ayar cihazı kontaklarında ark sonucu karıncalanma ve temassızlık vardı iyi netice veren bir tek kademe vardı. Trafoyu bu kademe üzerinde kilitleyerek servise almak kararlaştırıldı.

Ancak her an arıza yapabilecek bir teizatla çalışmak mümkün değildi. Umraniyede mevcut bir monofaze uniteyi, İzmitte mevcut bir trifaze uniteyi derhal nakletmek teklif edildi. Ancak 60 ton kapasiteli vinç ve treyler tedarikindeki imk nsızlık, ayrıca Sakarya köprüsünün 5,20 m. irtifaındaki yüklerin geçmesine müsade etmesi bulunan çareyi are olmaktan ıkariyordu.

Bunun  zerinde Akköprü Trafo Merkezi için gelmiş bir transformator unitesinin montajına karar verildi. % 70 rutubetli havada taransformat r montajı yapmak g t , fakat 24.3.1963 pazar sabahı çalışmalar başladı. Uniteler 8 metre yüksekliğinde çadırlar içine alındı Radyatörleri, buşingleri takıldı, yağ basıldı.   monofaze unitede bu işler 29.3.1963 cuma akşamı tamamlandı.

31.3.1963 pazar günü evvelden haber verilmiş inkıta ile 01,00 de arızalı unitelerin yenileri ile değiştirilmesine başlandı. Saat 05,00 de uniteler yerlerine çekilmiş, saat 08,00 de kablaj tamamlanmış, saat 11,00 de her türlü kontrol yapılmış ve uniteler servise alınmıştı

6 günde 47.5 MVA lik bir trafoyu monte eden, 7 saatte eski unitelerle yenilerini değiştiren tesis ve işletme ekipleri başarılı bir birlikte çalışma  rneği verdiler.

ETİTAŞ YILLIK GENEL KURUL TOPLANTISI YAPILDI :

Elektrik Teçhizatı İmalâtı Tesisatı Anonim Şirketi «ETİTAŞ» m yıllık genel kurul toplantısı 20.3.1963 tarihinde yapıldı.

Bilindiği üzere, 6224 sayılı Yabancı Sermaye-yi Teşvik Kanunundan faydalanarak 1957 yılında kurulan fabrika 1959 Ağustosundan itibaren imalâta geçmiş bulunmaktadır. Yıllık imalât kapasitesi 350 adet ve toplamı 100260 KVA gücünde transformatördür. Önceleri 15 KV ve 630 KVA ya kadar olan trafoları imâl etmekte idi (Bk. E.M.M yıl: 3, sayı: 35 - 36, s. 118 - 119). Memleket ihtiyaçlarını karşılamayı şerefli bir ödev bilen şirket halen 35 KV ve 1500 KVA ya kadar olan trafoların imâlîne geçmiştir. 1962 yılında 35044 KVA imalât yapmış, aynı yıl içinde 41464 KVA satış yapmış ve sermayesini 2.184.000 TL. na yükseltmiştir. 1962 bilançosunu geçen yılın 707.701,38 TL zararına karşılık 82.477,04 TL. zararla kapatmıştır.

Son üç yılın imalât satış ve stok durumları aşağıdadır :

KVA	1960	1961
İmalât	9537	11232
Satış	11617	18042
Stok	14320	7510

1962

35044

41464

1090

Almış olduğu siparişler sebebiyle, 1963 yılında tam kapasite ile çalışmak gayesile, fabrikanın bazı bölümlerinde iki vardiya halinde çalışılacağı, ve montaj süratini arttırmak için yeni bazı tezgâhlar alınmak suretile kapasitenin artırılması çabasına girildiği ilgililerce ifade edilmiştir.

ODAMIZ TARAFINDAN TERTİPLENECEK KONFERANSLAR:

Odamız Sosyal Komisyonu tarafından tertiple-necek olan seri konferanslara katılmak isteyen konferansçıların aşağıdaki şartları gözönünde bulundurarak konularını konferans tarihleri ile birlikte Odamıza bildirmelerini rica ile gösterilecek ilgiye şimdiden teşekkür ederiz.

- 1 — Konferansın müddeti en az 1 saat en çok 2 saat olacaktır.
- 2 — Konularını yazılı olarak konferans tarihinden bir hafta önce Odamızda bulunacak şekilde göndereceklerdir.
- 3 — Konferanslarında projelesiyon Makinası kullanılması gerektiğinde gene bir hafta önce Odamıza bildirmeleri lâzımdır.
- 4 — Konferansçı, Elektrik Mühendisliği ile ilgili olmak şartı ile, konuyu Mühendislerin, Teknisyenlerin veya halkın anlayacağı seviyede hazırlamakta serbesttirler.

Y. Müh. SİNASI GÜÇERİ'NİN KONFERANSI:

Odamız 30 Mayıs 1963 Preşembe günü saat 16.00 da Elektrik Yüksek Mühendisi Şinasi GÜÇERİ'nin vereceği bir Konferans tertiplemiştir.

Bu Konferansın konusunu Millî ekonomimizin düşük bir manzara arz eden bugünkü istihdam seviyesinin yükseltilmesi problemi teşkil etmektedir. Filhakika geri kalmış bütün ülkelerde olduğu gibi bizde de, çalışan nüfusun büyük bir kısmı (% 77 si) emeklerini ancak Tarım alanında arz edebilmektedirler. Bu yüzden doymuş bulunan bu alan da işsizlik, gizli veya aşikâr olarak, yaygın bir haldedir.

Konferansda bu durumun sebepleri, modern istihdam teorisinin ışığı altında incelenmekte ve memleketimizde yapılması artık hayatî bir zaruret haline gelmiş olan bir sanayi hamlesinin başarıya ulaşabilmesi için, uygulanması gereken yatırım politikası hakkında görüş ve tahliller açıklanmaktadır.

Konferans yeri üyelerimize ayrıca bildirilecektir.

«YÜKSEK ASWAN BARAJI» KONULU KONFERANS :

Beynelmilel Büyük Barajlar Komisyonu Türkiye Millî Komitesi Başkanı Y. Müh. Kemal Noyan 29.3.1963 günü saat 16.00 da İmar ve İskân Bakanlığı toplantı salonunda «Kahire'de yapılan 30 uncu Beynelmilel Büyük Barajlar Komisyonu toplantısı ve Yüksek AsWan Barajı» konusunda ilgi çekici bir konferans vermiştir

Konferans metni Türkiye Mühendislik Haberleri'nin 9 7nci sayısında yayınlanmış olduğundan burada ayrıca üzerinde durmuyoruz.

ANKARA RADYOSU İLÂVE TESİSLERİNİN AÇILIŞI :

Ankara Radyosu'na Marconi Co. tarafından ilâve edilen tesislerin açılışı 30.3.1963 günü yapılmış ve radyodan özel bir program yayınlanmıştır.

Radyo yayın alanında en modern cihazlarla teçhiz edilen Etimesut vericisinin toplam gücü 240 KW olmuş, 4 verici ile aynı anda 4 ayrı programı yayınlamak imkân dahiline girmiştir.

Marconi Co. adına Alfred N. D. Miller ile Basın - Yayın ve Turizm Bakanı Celâl Tefvik Karasapan'm birer konuşmasından sonra ilk olarak Ölmez Atamızın sesini yayınlamak suretiyle yeni tesisler hizmete girmiştir.

TÜRKİYE MÜHENDİSLİK HABERLERİ DERGİSİ 9 YAŞINDA :

İnşaat Mühendisleri Odası yayın organı TÜRKİYE MÜHENDİSLİK HABERLERİ Dergisi Mart ayında yayınlanan 97 nci sayısıyla 9 uncu yayın yılına girmiştir. Tebrik eder, uzun bir yayın ömrü dileriz.

ÇOK YÜKSEK GERİLİM: 735 KVI

1953 yılında İsveçte hizmete giren 420 KV luk ve 1960 yılında Rusya'da hizmete giren 500 KV luk enerji nakil sistemleri için kesiciler imâl eden Fransız DELLE firması halen Kanada'da Montreal civarında kurulmakta olan 735 KV luk şebekenin kesicilerini imâl etmektedir. .

ATOM ENERJİSİ KOMİSYONU YENİ ÜYELERİ:

Ortadoğu Teknik Üniversitesi Teorik Fizik Profesörü Dr. Feza Gürsey ile Sanayi Bakanlığı Enerji Dairesi Reisi Ins. Y. Müh. T. Fikret Suer, Atom Enerjisi Komisyonu üyeliklerine atanmışlardır.'

HAZAR HİDROELEKTRİK SANTRALI :

Su tünelinin tamiri sebebiyle 15 4.1962 tarihinde servis dışı edilen Hazar Hidroelektrik santrali 21.3.1963 tarihinde tekrar çalışmaya başlamıştır. Bu müddet zarfında Ergani Bakır işletmeleri Termik Santrali bölgenin enerji ihtiyacını büyük ölçüde karşılamıştır.

Hazar Hidroelektrik Santralının tevsii için su tüneli hidrolik tecrübeleri 7.4.1963 tarihinde yapılmış ve ilâve edilecek ünitenin gücünü tesbit etmek için lüzumlu bilgiler elde edilmiştir. Bu arada Hazar ikinci kademe santrali için yer tesbiti yapılmıştır.

TÜRKİYE'DE ALÜMİNYUM SANAYİİ :

Keban Hidroelektrik Santralının inşasına paralel olarak 50000 Ton kapasiteli alüminyum istihsal tesislerinin kendi sermayeleri ile kurulması için Reynolds firması müracaatta bulunmuştur Aynı firma iki yıl evvel Yunanistan'da da bu şekilde

bir tesis meydana getirmiş ve Yunanistan elektrik enerjisini 3,1 krş/kWh tan vermediği kabul etmiştir.

TÜRKİYE'DE TELEVİZYON :

Kalkınma plânı içine alınmadığı için üzerinde bir süre tartışılan televizyon, plânda olmadığı halde nihayet gerçekleşmek yolunda. Basın - Yayın ve Turizm Bakanlığı ile Batı Almanya'nın ilgili Bakanlığı arasında yapılan müzakereler sonuçlanmış ve memleketimize gelen Batı Almanya Basın - Yayın Bakanlığı Müsteşarı ve hükümet sözcüsü Von Hase, bu yıl içinde radyo ve televizyon alanında kullanılmak üzere üç buçuk milyon marklık bir yardımın yapılacağını açıklamıştır. Türklerle Almanlar arasındaki münasebetlerin daha sıklaştığını ifade eden Von Hase, Alman Hükümetinin radyo ve televizyon alanında yapacağı teknik ve eğitim yardımını şöyle özetlemiştir:

1 — Erzurum Radyosu'na teknik stüdyo malzemesi,

2 — Ankara'da kurulacak ve Ankaralılar tarafından dinlenebilecek ve sadece eğitim alanında kullanılacak çok kısa dalgalı radyonun teknik malzemesi,

3 — Kurulacak radyo, televizyon ve eğitim merkezinin teknik malzemesi,

4 — Radyo ve televizyon alanında yetiştirilmek üzere her yıl 16 kişiye burs.

Varılan anlaşma gereğince bu yıl ekim ayında Ankara'da tecrübe mahiyetinde televizyon yayınlarına başlanacaktır. Basın - Yayın ve Turizm Bakanlığı televizyon alanında yetiştirilmek üzere 12 teknisyen adayı Hamburg'a göndermiştir.

ELEKTRİK MÜHENDİSLİĞİ MECMUASI

YERLİ İMALAT SANAYİİNİN HİZMETİNDEDİR